

SAYI : 86171061-101.07.04-E.3771
BAŞVURU NO : 2016/4666
KARAR TARİHİ : 24/04/2017

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ

: -

BAŞVURUYA KONU İDARE

: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU

: Adalet Meslek Yüksekokulu mezunlarının Dikey Geçiş Sınavındaki mağduriyetleri hakkında.

BAŞVURU TARİHİ

: 25.10.2016

I. USÛL

A. Başvuru Süreci

1. Başvuru, Kurumumuza e-başvuru yoluyla 26/10/2016 tarihli ve 11966 evrak numarası ile kayıt altına alınan 25/10/2016 tarihli şikayet başvuru belgesiyle yapılmıştır. Başvurunun karara bağlanması için 14/06/2012 tarihli 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 8 inci maddesinin ikinci fıkrası ile 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca başvurunun incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş olup, 2016/4666 başvuru sayılı “Tavsiye Karar Önerisi” ile Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, başvuranın daha öncesinde 13/06/2016 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunduğu; idari başvuru yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle talebinin 20/06/2016 tarihli Gönderme Kararı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına iletildiği; söz konusu Gönderme Kararı üzerine anılan İdarenin başvurana cevap vermediği, ancak 01/08/2016 tarihli ve 702 sayılı yazısı ile Kurumumuza cevap verildiği; başvuranın, talebiyle ilgili olarak 25/10/2016 tarihinde Kurumumuza yeniden başvuru yaptığı anlaşılmaktadır.

3. Kurumumuza yeniden yapılan başvurunun, Kurumumuzun görev alanına girdiği, başvuranın menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, başvurunun süresinde yapıldığı

ve diğer ön inceleme konularında da herhangi bir eksiklik bulunmadığı, bu nedenle başvurunun inceleme ve araştırmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II- OLAY ve OLGULAR

A. Başvuranın Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

4. Başvuran, İstanbul Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu mezunu olduğunu, 2010 yılından bu yana giriş şartları ve kontenjanları Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca belirlenen Dikey Geçiş Sınavına girmekte olduğunu, Dikey Geçiş Sınavına esas olacak puan oluşturulurken mezuniyet puanlarının önemli etkisinin bulunduğunu, söz konusu sınavda örgün öğretim adalet meslek yüksekokulu mezunlarının açık öğretim adalet mezunlarına göre dezavantajlı duruma düştüğünü ifade etmiştir.

4.1. Başvuran, örgün öğretim sırasında sınavların açık uçlu sorulardan oluştuğunu, açık öğretim programlarından çok daha zor bir not sistemine sahip olduğunu, her ne kadar Dikey Geçiş Sınavında örgün adalet öğrencileri ile açık öğretim adalet öğrencileri arasında fark yok gibi görünse de ders içeriği, puanlama sistemleri, sınav biçimleri farklı olduğundan örgün öğretim mezunu olarak mağduriyet yaşadığını belirtmiştir.

4.2. Başvuran tarafından, örgün öğretim mezunlarından okul birincilerinin bile 2,9 ortalamasına rağmen binlerce 4,00 ortalamaya sahip açık öğretim adalet mezunu olduğunu, Dikey Geçiş Sınavında örgün öğrenciler için çok büyük bir dezavantaj ve hak kaybı oluştuğu, kendisinin sınava girerek kazanacak kadar net yaptığını ancak ön lisans başarı puanları devreye girdiğinde sınavı kazanmadığını, 500 adet kontenjan olmasına rağmen ilk 1000 sıralamaya açık öğretim öğrencilerinin girdiğini belirterek, Dikey Geçiş Sınavlarında örgün öğretim adalet meslek yüksekokulu mezunlarının mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

B. İdarenin Başvuru Konusuna İlişkin Açıklamaları

5. Başvuruya konu iddialar hakkında 26/12/2016 tarihli, E.9084 sayılı ve 17/01/2017 tarihli, E.322 sayılı bilgi-belge talebi yazılarımıza istinaden, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 06/02/2017 tarihli, 233 sayılı cevabi yazısı ve eklerinde özetle:

5.1. 2014 Dikey Geçiş Kılavuzunun "Tablo-1'de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" başlıklı kısmı ile "Tablo-1 Merkezi Yerleştirme ile Dikey Geçiş Yapılacak Yükseköğretim Lisans Programları" başlıklı kısmında, "Bu programı, örgün/uzaktan eğitim adalet ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar tercih edebileceklerdir. Açıköğretim adalet ön lisans programı ile adalet meslek eğitimi ön lisans programından mezun olanlar/mezun olacaklar (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim) ile Anadolu Üniversitesi

Açıköğretim Fakültesi Adalet Meslek Eğitimi Ön Lisans Programı ve Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Adalet (Açıköğretim)) tercih edemezler. Tercih edip yerleştirilseler bile ilgili Üniversite tarafından programa kayıtları yapılmaz." hükmünü içeren Bk. 900 kod nolu koşuluna yer verildiği,

5.2. İlgili koşul gereğince, 2014 DGS ile kontenjan verilen hukuk fakültelerinden devlet üniversitelerinde bulunanları sadece örgün veya uzaktan adalet ön lisans mezunlarının seçebildiği, koşulun bulunmadığı vakıf yükseköğretim kurumlarındaki hukuk programlarını ise hem açık öğretim hem de örgün/uzaktan adalet ön lisans mezunu olan adayların seçebildiği,

5.3. Bunun üzerine, Başkanlıkları aleyhine Bk.900 koşulunun iptali ve yürütmenin durdurulması talebiyle açılan davada, Danıştay 8. Dairesinin 17/07/2014 günlü ve E:2014/5384 sayılı kararıyla Bk.900 kodunda yürütmenin durdurulması talebinin reddedildiği, ancak davacıların bu karara itiraz ettiği, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 29/01/2015 tarih ve 2014/920 YD İtiraz No.lu kararı ile davacıların itirazının kabul edildiği, Danıştay 8.

Dairesinin 17/07/2014 günlü ve E:2014/5384 sayılı kararının kaldırıldığı ve yürütmenin durdurulmasına karar verildiği,

5.4. 2014 DGS Kılavuzunda yer alan Bk.900 koşulunun iptali talebiyle Başkanlıkları aleyhine davalar açıldığı, Danıştay 8. Dairesinin 11/09/2015 günlü kararıyla Bk.900 kod nolu koşulun iptal edildiği, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca da kararın onandığı,

5.5. Bu anlamda, 2014 DGS kapsamında açık ve örgün/uzaktan adalet ön lisans programı mezunu adayların başvuru yapabilecekleri hukuk programlarında ayrıma gidildiği, ancak bu işlemin yukarıda bahsi geçen yargı kararlarıyla iptal edildiği, söz konusu yargı kararlarını uygulamak amacıyla 2015 ve 2016 DGS Kılavuzlarında Bk.900 koşulunun yer almadığı, ifade edilmiştir.

6. 2014 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun “Tablo-1’de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları” başlığı altında yer alan "Bk. 900" koşulunun iptali talepli Kurumumuza 2014 yılında yapılan başvurular kapsamında konuya ilişkin olarak **Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından bilgi-belge talebimize istinaden 14/08/2014 tarihli ve 48983 sayılı yazılarında özetle:**

6.1. 2000 yılından bu yana “Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” uyarınca Yükseköğretim Kurulu tarafından alınan kararla Dikey Geçiş Sınavı düzenlendiği, mevcut sistemde adalet önlisans programından mezunların hukuk lisans programına geçiş yapabildiği, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi (AÖF) bünyesinde adalet ön lisans programı açılmasıyla birlikte AÖF Adalet ön lisans eğitiminin binlerce lisans mezunu tarafından asıl amacından farklı şekilde DGS ile hukuk fakültelerine geçiş aracı ve bir basamak olarak görüldüğü,

6.2. AÖF adalet ön lisans programına iki yolla girilebildiği; ilkinin ÖSYS ile merkezi yerleştirme yolu olduğu, 2009, 2010 ve 2011 yıllarında kontenjan sınırı olmadan 140 puan barajını aşan her adayın bu ön lisans programına yerleşebildiği, 2012 yılında kontenjanların 25.000 ile 2013 yılında ise 5.000 ile sınırlandırıldığı, ikinci yol olarak ön lisans/lisans programlarına devam edenler ya da ön lisans/lisans programından mezun olanların ikinci üniversite hakkından yararlanarak AÖF adalet ön lisans programına başvurabilmeleriyle olduğu, örgün adalet ön lisans programlarına ise Adalet Meslek Liselerinde eğitim-öğretimlerini tamamlayan adayların sınavsız yerleştirme hakkıyla yerleşebildiği, önceliğin sınavsız geçiş hakkıyla ön lisans programına yerleşenlere verilmesinin ardından hala boş kalan kontenjanlar var ise bu kontenjanlara diğer lise mezunu adayların YGS puanlarına göre merkezi olarak yerleştirildiği,

6.3. Yıllar itibariyle AÖF adalet ön lisans ve örgün adalet ön lisans programlarından DGS’ye başvuran aday sayılarının aşağıdaki tablodaki gibi olduğu,

Tablo 1: DGS’ye başvuran aday sayıları (2012-2014)

	2012	2013	2014
AÖF Adalet	3.716	7.224	15.051
Örgün Adalet	1.942	2.250	3.624
Toplam	5.658	9.474	18.675

6.4. DGS'nin başka hiçbir programında görülmeyen bu yığılma ile örgün adalet programlarında okuyan adayların, hukuk fakültesine geçiş yapabilmek için açık öğretim sisteminde kolaylıkla yüksek ortalama tutturarak adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığı,

6.5. 2012 yılında adayların DGS yerleştirme puanlarının hesaplanmasında testlerden aldıkları standart puanlar yanında ağırlıklandırılmış ön lisans başarı puanı (AÖBP) yerine sadece diploma notlarının baz alındığı ön lisans başarı puanı (ÖBP) hesabına geçildiği, örgün eğitim yapanların zor bir eğitim sürecinden geçtiği, ders çeşitleri fazla ve ders içerikleri ağır olan ve sınavların açık uçlu yapıldığı örgün adalet programlarında bölüm birincilerinin dahi ancak 2.6-2.9 ile mezun olup 80 üzerinden 50-55 ÖBP alırken; ders sayıları daha az ve ders içerikleri görece hafif olan ve sınavları çoktan seçmeli yapılan AÖF adalet programında yüzlerce adayın 4.00 diploma notu ile mezun olup 80 tam ÖBP puanına sahip olduğu,

6.6. AÖF adalet mezunlarının hem lisans mezunu olmaları hem de bu denli yüksek diploma notlarına sahip olmalarından dolayı 2012 yılından bu yana DGS Eşit Ağırlık sıralı listenin ilk 1000'in neredeyse tamamen AÖF adalet mezunları tarafından oluştuğu, AÖF adalet mezunlarının önemli bir kısmının esasen başka bir lisans diplomasına da sahip ve başka alanlarda istihdam edilmelerinin zaten mümkün olduğu, bu koşullar altında hukuk fakültesi kontenjan artışlarının da örgün adalet mezunları için bir anlamı olmadığı, artık örgün bir adalet meslek yüksekokulunda okumanın hiçbir cazibesi kalmadığı gibi buralarda okumak adayların asla gideremeyeceği bir dezavantaja dönüşmeye başladığı,

6.7. Genel Kurulda hukuk fakültelerinin kontenjanlarının bir kısmının, sadece örgün adalet ön lisans programlarının tercih edebilecekleri lisans programların da yer aldığı DGS Kılavuz taslağı uygun görülerek yayınlanmasına karar verildiği, bu düzenlemenin sadece devlet üniversitelerinin kontenjanlarında geçerli olduğu, yapılan bu düzenleme ile amaçlanan sistemin tekrar rasyonel sınırlar içerisinde işleminin sağlandığı, ifade edilmiştir.

7. Başvuruya konu iddialar hakkında 17/01/2017 tarihli, E.312 sayılı bilgi-belge talebi yazımıza istinaden Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının 20/02/2017 tarihli ve E.8671 sayılı cevabi yazısı ve ekleri ile daha sonra elektronik posta yoluyla temin edilen bilgilerden özetle:

7.1. 2016 Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun 1. sayfasında “1.5. DGS puanları, adayların sınav sonuçlarından hesaplanan sözel ve sayısal standart puanlarının ve ön lisans öğrenimlerinde elde ettikleri akademik not ortalamalarından hesaplanan ön lisans başarı puanlarının (ÖBP) belli katsayılarla çarpılarak toplanmasıyla elde edilecektir.” düzenlemesinin yer aldığı,

7.2. DGS puanlarını belirleyen standart puanlar ve katsayıların, 2016 DGS Kılavuzunun 29. sayfasında Tablo-A'da yer aldığı, buna göre;

Tablo-A. DGS Puanlarını Belirleyen Standart Puanlar ve Katsayılar

DGS Puanları	Sayısal Standart Puan	Sözel Standart Puan	Ön Lisans Başarı Puanı (ÖBP)
Sayısal DGS Puanı (DGS - SAY)	3	0,6	0,6
Sözel DGS Puanı (DGS - SÖZ)	0,6	3	0,6
Eşil Ağırlıklı DGS Puanı (DGS - EA)	1,8	1,8	0,6

7.3. 2016 DGS Kılavuzunun 14. sayfasında “2016-DGS'de Önlisans Başarı Puanı (ÖBP), aşağıdaki şekilde hesaplanarak sınav puanlarına eklenecektir: Ön lisans akademik not

ortalamaları (en yükseği 100, en düşüğü 50 olarak değerlendirilerek) 0.8 ile çarpılarak Önlisans Başarı Puanına (ÖBP) dönüştürülecektir. Böylece, 50 olan en düşük notun ÖBP değeri 40 olacak, en yüksek 100 olan notun da ÖBP değeri 80 olacaktır. 50'nin altında olan notlar 50 olarak değerlendirmeye alınacaktır. Bu şekilde hesaplanan Önlisans Başarı Puanı merkezî sınavdan alınan puana eklenerek adayın yerleştirme puanı hesaplanacaktır. Bütün not sistemleri doğru orantı kurularak, 100'lü not sistemine dönüştürülecektir.” düzenlemesinin yer aldığı,

7.4. Adalet ön lisans alanından DGS'ye başvuran adayların, açık öğretim ve örgün öğretim sayılarının aşağıdaki gibi olduğu:

Yıl	Açık Öğretim	Örgün Öğretim
2016	30.609	6.116
2015	20.589	4.535
2014	15.122	3.597

7.5. Açık öğretim ve örgün öğretim mezunu adaylardan, DGS sonucunda hukuk lisans programına yerleşenlerin sayılarına ilişkin bilgilerin aşağıdaki gibi olduğu:

Not: sayılara 2014 yılında yapılan 3.Yerleştirme (2014-DGS Kılavuzu 900. koşul ile ilgili olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun Yürütmeyi Durdurma Kararının uygulanması) dahil edilmemiştir.

Yıl	Açık Öğretim	Örgün Öğretim
2016	1.006	115
2015	639	33
2014	1.140	345

7.6. Örgün ve açık öğretim okuyanların mezuniyet not ortalamalarının puan hesaplamasına etkisinin aynı olduğu, dolayısıyla adayların örgün veya açık öğretim mezunu olmasının fark etmediği, adayların örgün veya açık öğretim mezunu olmalarına ilişkin istatistiğin çok da anlamlı olmadığı, yerleştirme sonucunu etkileyen birden fazla parametre bulunduğu, yerleştirmesi olan sınavlarda adayların tercih ettikleri bölümlere, aldıkları puanlara ve tercih sıralarına göre yerleştirildiği,

7.7. DGS Kılavuzlarının, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararları doğrultusunda hazırlanarak uygulamaya konulduğu, bu hususlarda değerlendirme ve karar yetkisinin YÖK Başkanlığında olduğu, açıklamalarına yer verilmiştir.

C. Olaylar

8. Başvuru belgesi ve ekleri ile idare tarafından gönderilen bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde olaylar özetle şöyledir:

8.1. Başvuran, 28/06/2010 tarihinde İstanbul Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulundan 2,63 diploma notu ile mezun olmuştur.

8.2. 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında Dikey Geçiş Sınavlarına girmiş ancak herhangi bir lisans programına yerleşmemiştir.

8.3. Dikey Geçiş Sınavına esas olacak puan oluşturulurken mezuniyet puanlarının önemli etkisi bulunduğu, örgün öğretimdeki sınavların açık öğretimdekilere göre çok daha zor olduğundan, anılan sınavda örgün öğretim mezunu Adalet Meslek Yüksekokulu mezunlarının açık öğretim Adalet Meslek Yüksekokulu mezunlarına göre dezavantajlı duruma düştüğünden bahisle mağduriyetinin giderilmesi için 13/06/2016 tarihinde Kurumumuza başvurmuştur.

İdari başvuru yollarının tüketilmemiş olması sebebiyle başvuranın talebi 20/06/2016 tarihli Gönderme Kararı ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına iletilmiştir.

8.4. Söz konusu Gönderme Kararı sonrasında anılan İdare tarafından başvuranın talebinin reddi üzerine başvuran, 25/10/2016 tarihinde Kurumumuza ikinci kez başvuruda bulunmuştur.

D. Kamu Denetçisi Arif DÜLGER'in İnceleme ve Araştırma Bulguları

9. Başvurunun çözümüne dayanak teşkil etmek üzere ilgili idarelerden istenen bilgi ve belgeler ile idarelerin cevaplarına "İdarenin Başvuru Konusuna İlişkin Açıklamaları" ve "Olaylar" bölümünde yer verilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME ve GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

10. 18/10/1982 tarihli ve 2709 sayılı T.C. Anayasasının "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde; *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."* hükmüne yer verilmiştir.

10.1. Anayasanın "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42 nci maddesinde; *"Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir..."* hükmü yer almaktadır.

10.2. Anayasanın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında; *"Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler."* hükmü yer almaktadır.

11. Birleşmiş Milletler İnsan Haklarının Geliştirilmesi ve Korunması İçin Kurulan Ulusal Kuruluşların Statüsüne İlişkin İlkeler/Paris Prensiplerinde; *"Ulusal kuruluşlar, yürürlükteki yasaları, mevzuatı ve yasa tasarıları ile yasa önerilerini incelerler ve metinlerin, insan haklarının temel ilkeleriyle uyumlu hale getirilmeleri için uygun gördükleri tavsiyeleri yaparlar; gerek gördükleri takdirde, yeni yasaların kabul edilmesini, yürürlükteki yasaların uyumlu hale getirilmesini ve idari önlemlerin alınmasını veya değiştirilmesini tavsiye ederler...Ulusal düzeyde yürürlükte olan yasaların, mevzuatın ve uygulamaların, insan haklarına ilişkin uluslararası belgeler ve mekanizmalarla uyumlu hale getirilmesini ve hayata geçirilmesini teşvik ederler ve sağlarlar..."* hükmü yer almaktadır.

12. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında; *"Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir."* hükmü yer almaktadır.

13. 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun "Ana ilkeler" başlıklı 5 inci maddesinin "e" bendinde; İmkan ve fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alınacağı,

13.1. "Yükseköğretim Kurulunun görevleri" başlıklı 7 nci maddesinin "e" bendinde; *"Yükseköğretim kurumlarında eğitim-öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmek"; "ı" bendinde, Yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkan ve fırsat eşitliği sağlayacak önlemleri almak,*

13.2. "Yükseköğretime giriş ve yerleştirme" başlıklı 45 inci maddesinin "a" bendinde; *"Yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemleri imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak*

tedbirleri almak kaydıyla, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılır.”; **"e" bendinde ise** “Önlisans mezunları için, ilişkili lisans programlarında belirlenmiş kontenjanın yüzde onunu geçmeyecek şekilde Yükseköğretim Kurulu kararı ile her yıl dikey geçiş kontenjanı ayrılabilir.” hükümlerine yer verilmiştir.

14. 17/2/2011 tarihli ve 6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun “Kuruluş, görev ve yetkiler” başlıklı 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının “a” bendinde; “Yükseköğretim Kurulu kararlarına veya ilgili mevzuat hükümlerine istinaden başta yükseköğretim kurumlarında ön lisans, lisans veya lisansüstü öğrenim görece adayların puan sıralamasına göre tespiti veya yerleştirilmesi ile yükseköğretim kurumlarında atama veya yükselmelerde esas alınan sınavlar olmak üzere, ulusal ve uluslararası her türlü bilim, yetenek veya yabancı dil sınavları ile gerektiğinde yerleştirme işlemlerini yapmak.” ve **"i" bendinde;** Görev, yetki ve sorumluluk alanına giren konularda idari düzenlemeler yapmak ve kılavuzlar hazırlamanın ÖSYM'nin görevleri arasında olduğu,

14.1. "Sınavlara İlişkin Hükümler" bölümünün "Temel İlkeler" başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasında; “Sınav, ölçme, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, güvenilirlik, gizlilik, tarafsızlık, bilimsellik ilkeleri çerçevesinde ve adaylara fırsat eşitliği sağlayacak biçimde yapılır”; **yedinci fıkrasında ise** “Yükseköğretim ile ilgili sınavlar Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yapılır.” hükümlerine yer verilmiştir.

15. 06/11/1982 tarih ve 17860 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Açık Yükseköğretim Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinde; “Açıköğretim öğrencileri ile aynı öğretim programına göre örgün öğretim öğrencileri arasında öğrenci hakları bakımından fark bulunmadığı gibi her iki yoldan mezun olanlar eşit hak ve yetkilere sahip olurlar.” hükmü yer almaktadır.

16. 19/02/2002 tarih ve 24676 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde; Yönetmeliğin amacının, meslek yüksekokulları ve açıköğretim ön lisans programlarından mezun olan başarılı öğrencilerin örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları ve yerleştirilmeleriyle ilgili esas ve usulleri belirlemek olduğu,

16.1. "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde; Yönetmeliğin kapsamının, meslek yüksekokulları ile açıköğretim ön lisans programlarını başarı ile tamamlamış öğrencilerin, örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmalarına ilişkin esaslar olduğu,

16.2. "Kontenjan" başlıklı 5 inci maddesinde; “Meslek yüksekokulları ile açıköğretim ön lisans programlarından mezun olanların, bitirdikleri alanların devamı niteliğindeki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları amacı ile lisans programlarında kontenjan ayrılır. Bu kontenjanlar, sınavsız olarak meslek yüksekokulları programlarına devam ederek mezun olan öğrencilerin yüzde onundan az olmaz. Meslek yüksekokulu ve açıköğretim ön lisans mezunlarından örgün öğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmak üzere başvurma şartlarını taşıyanlar için hangi lisans programlarının açılacağı, açılacak lisans programlarına meslek yüksekokulları ve açıköğretimin hangi programını bitirenlerin başvurabileceği, bu programların kontenjanları ve programlara yapılacak yerleştirmede kullanılacak puan türleri, dikey geçiş yapılacak üniversitelerin görüş ve önerileri de dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulu'nca belirlenir ve ilan edilir.”

16.3. "Sınav Kılavuzu ve Başvuru İşlemleri" başlıklı 6 ncı maddesinde; “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) her yıl, meslek yüksekokulu ve açıköğretim önlisans mezunları ile o yıl son sınıfta olup staj dışındaki mezuniyet şartlarını yerine getirenlerin hangi lisans programlarına dikey geçiş için başvurabileceklerini, bu programların koşullarını ve bu

programlara alınacak öğrenci sayılarını gösteren bir kılavuz hazırlar. Bu kılavuzda, adayların nasıl başvurabilecekleri, lisans programı tercihlerini nasıl yapacakları, sınav, değerlendirme ve yerleştirme işlemleri, meslek yüksekokulu müdürlükleri ve açıköğretim önlisans programlarının bağlı olduğu birimlerce yürütülecek işlemlerle ilgili ilke ve kurallar yer alır. Bu kılavuz, Yükseköğretim Kurulunun onayı ile yürürlüğe girer...”

16.4. “Sınav ve Değerlendirme” başlıklı 7 nci maddesinde; “Bu Yönetmelikte belirlenen koşulları sağlayan ve başvuruları kabul edilen adaylar sözel ve sayısal bölümlerden oluşan bir yetenek sınavına alınırlar. Yerleştirmede, adayların yetenek sınavında elde ettikleri puanlar ile adayların akademik not ortalamaları göz önünde tutularak belirlenen Ön Lisans Başarı Puanı dikkate alınır. Akademik not ortalamalarından elde edilecek Önlisans Başarı puanlarının sınav puanlarına katılarak Dikey Geçiş Sınavı Puanının nasıl hesaplanacağı ÖSYM tarafından belirlenir ve Dikey Geçiş Sınavı Kılavuzunda yer alır.” hükümleri yer almaktadır.

17. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Tavsiye kararı” başlıklı 32 nci maddesinde; “İnceleme ve araştırma sonucunda şikâyetin yerinde olduğu kanaatine varılması hâlinde tavsiye kararı verilir. Kararda idare hakkında aşağıdaki tavsiyelerden bir veya birkaçına yer verilir:

d) İşlemin geri alınması, kaldırılması, değiştirilmesi veya düzeltilmesi.” hükmü yer almaktadır.

B. Başvuru Konusuna İlişkin Uygulamalar

18. Anayasa Mahkemesinin 25/12/2014 tarihli ve E:2013/111, K:2014/195 sayılı Kararında:

“Anayasanın 10 uncu maddesinde, “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.” denilmiştir. Bu maddede yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, haklı bir nedene dayanmayan ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasada öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, kanunlara konulan kurullarla değişik uygulamalar yapılamaz. Kanunlar, eşitlik ilkesine uygun bir şekilde, aynı veya benzer durumda bulunanlar için haklarda ve ödevlerde, yararlarda ve yükümlülüklerde, yetkilerde ve sorumluluklarda, fırsatlarda ve hizmetlerde eşit davranılmasını sağlayacak kurallar içermelidir.” **19. Danıştay 8. Dairesinin 11/09/2015 tarihli ve E:2014/11474, K:2015/7076 sayılı Kararında:**

“Dava, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi mezunu olan ve 19/07/2014 tarihinde yapılan Dikey Geçiş Sınavına (DGS) katılan davacı tarafından, herhangi bir lisans programına yerleştirilmemesine ilişkin işlem ile bu işlemin dayanağı olan ve Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca yayımlanan 2014 yılı "Meslek Yüksekokulları ile Açıköğretim önlisans Programları Mezunlarının Lisans öğrenimine Dikey Geçiş Sınavı (DGS) Kılavuzunun Tablo-1’de Yer Alan Yükseköğretim Lisans Programlarının Koşul ve Açıklamaları" başlıklı kısmındaki "Bk. 900" kod nolu koşulun iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasanın "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10. maddesinde: "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla

yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürllüer, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." düzenlemesi yer almaktadır."

"Davacı, dava konusu düzenlemeler nedeniyle, açıköğretim öğrencileri ile örgün öğretim öğrencileri arasında eşitsizlik yaratıldığını, tercih edebilecekleri kontenjanlar yönünden kendileri aleyhine ayrımcılık yapıldığını, örgün eğitim adalet bölümlerindeki eğitim düzeyinin açıköğretim fakültelerindeki eğitim düzeyinden daha iyi olduğu savının bilimsel bir dayanağı bulunmadığı gibi, bulunsa dahi bunun sorumluluğunun idareye ait olduğunu iddia etmekte; buna karşılık davalı idare ise, içerik olarak çok iyi bir eğitim programının uygulandığı adalet meslek yüksekokullarının, adalet hizmetlerinde görev alacak ara elemanların yetiştirilmesi amacıyla açıldığını, yüz yüze eğitimin ve staj uygulamalarının yapılmadığı açıköğretim fakültesi önlisans programlarının ise başlangıçta adalet teşkilatında çalışan personelin açıköğretim yoluyla önlisans mezunu olmasının desteklenmesi ve temel hukuk kavramlarına yatkınlıklarının sağlanması amacıyla açıldığını, ancak kısa sürede amacından saptığını, DGS'ye başvuran aday sayılarındaki artış nedeniyle, örgün adalet programlarında okuyan adayların, açıköğretim fakültesi önlisans programından mezun olan ve lisans mezunu olmaları ve not ortalamalarının yüksek olması nedeniyle kendilerinden daha donanımlı olan adaylarla yarışmak zorunda kaldıkları, dava konusu düzenlemenin, adalet hizmetine yetişmiş ara eleman sağlayan kaynak olan örgün eğitim programlarının korunmasındaki üstün kamu yararı nedeniyle getirildiğini, dezavantajlı konumdaki örgün öğretim öğrencilerinin korunması amacıyla yapılan düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırılığından söz edilemeyeceğini, kaldı ki düzenlemenin sadece devlet üniversiteleri için geçerli olduğunu belirtmektedir."

"Diğer taraftan, Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen "kanun önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlâli yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, hecesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Bu itibarla, yukarıda yer verilen Kanun ve Yönetmelik hükümlerinde, açıköğretim önlisans mezunlarının lisans programlarına dikey geçiş başvuruları sırasında örgün meslek yüksekokulları mezunlarından farklı bir değerlendirmeye tabi tutulacağına ilişkin olarak, açıköğretim önlisans mezunlarının aleyhine herhangi bir kısıtlayıcı düzenlemeye yer verilmediği gibi aksine, Açık Yükseköğretim Yönetmeliği'nin 13. maddesinde, bunların eşit hak ve yetkilere sahip oldukları belirtilmiş olduğundan, açıköğretim adalet önlisans mezunlarının hukuk fakültelerine dikey geçiş sırasında tercih edebilecekleri kontenjan sayısında kısıtlama getirilmesine ilişkin dava konusu Kılavuz düzenlemeleri, üst hukuk normlarına aykırıdır.

Öte yandan, adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açıköğretim adalet önlisans mezunlarının başvurabilecekleri hukuk fakültesi kontenjanları arasında ayırım yapılarak, adalet meslek yüksekokulu mezunlarının daha az sayıda kontenjan için başvuru yapabileceğine ilişkin düzenleme, 2547 sayılı Kanunun 7. maddesinin (1) bendi ile 6114 sayılı Kanunun 7. maddesinin 1. fıkrasında da belirtilen fırsat eşitliği ilkesine de aykırıdır.

Bununla birlikte, her ne kadar davalı idarece, adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açıköğretim adalet önlisans mezunlarının aldıkları eğitimin aynı olmaması nedeniyle eşit durumda bulunmadıkları belirtilmekte ise de, idarenin sorumluluğunda olan fiiliyattaki uygulamalara ilişkin bu durumun

düzeltilmesi adına, hukuksal olarak eşit durumda bulunan kişiler arasında eşitlik ilkesine aykırı düzenleme yapılması hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğundan, bu iddiaya itibar edilmemiştir.

Bu durumda, aynı hukuksal durumda bulunmalarına ve aynı sınava girmelerine rağmen, dikey geçiş sınavında açıköğretim adalet önlisans mezunları ile örgün öğretim adalet önlisans mezunları için ayrı kontenjanlar belirlenmesine ilişkin, dava konusu düzenlemede ve bu düzenleme esas alınarak tesis edilen işlemde hukuka, kamu yararına ve eşitlik ilkesine uyarlık bulunmamaktadır.”

C. Kamu Denetçisi Arif DÜLGER’in Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

20. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; Örgün öğretim adalet meslek yüksekokulu mezunlarının Dikey Geçiş Sınavındaki mağduriyetinin giderilmesi amacıyla, örgün adalet yüksekokulu mezunlarının hukuk lisans programlarına makul oranda ve sayıda yerleşmelerini teminen, Dikey Geçiş Sınavı yerleştirme puanı hesaplamasında diploma notunun etkisinin kaldırılması hususunda, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına tavsiyede bulunulması gerektiği yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

21. Başvuran, 4 numaralı paragrafta açıklandığı üzere, 2010 yılında İstanbul Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulundan mezun olduğunu, anılan yıldan günümüze kadar yapılmış Dikey Geçiş Sınavlarına girmesine rağmen herhangi bir lisan programına yerleşemediğini, söz konusu sınava esas olacak puan belirlenirken mezuniyet puanlarının önemli etkisinin bulunduğunu, örgün öğretimdeki sınavların açık öğretimdekilere göre çok daha zor olduğunu, dolayısıyla anılan sınavda örgün öğretim Adalet Meslek Yüksekokulu mezunlarının açık öğretim Adalet Meslek Yüksekokulu mezunlarına göre dezavantajlı olduğunu belirterek, örgün öğretim mezunlarının Dikey Geçiş Sınavlarında yaşadığı bu mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir. Başvuranın, 28/06/2010 tarihinde İstanbul Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulundan 2,63 diploma notu ile mezun olduğu; 2010-2016 yıllarında Dikey Geçiş Sınavlarına girdiği ancak herhangi bir lisans programına yerleşemediği, anılan sınavlarda Ön Lisans Başarı Puanınının 52,600 olduğu anlaşılmıştır.

22. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 13 numaralı paragraflarda yer verilen hükümlerinde, Yükseköğretim Kurulunun görevleri belirlenmiştir. Buna göre, yükseköğretim kurumlarında eğitim-öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmek Yükseköğretim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır. Anılan hükümlerde, yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemlerinin imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almak kaydıyla, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen usul ve esaslara göre yapılacağı ifade edildikten sonra, ön lisans mezunları için, ilişkili lisans programlarında belirlenmiş kontenjanın yüzde onunu geçmeyecek şekilde Yükseköğretim Kurulu kararı ile her yıl dikey geçiş kontenjanı ayrılabilceği belirtilmiştir.

23. Bununla birlikte, 15 numaralı paragrafta yer alan Açık Yükseköğretim Yönetmeliği düzenlemesinde, açık öğretim öğrencileri ile aynı öğretim programına göre örgün öğretim öğrencileri arasında öğrenci hakları bakımından herhangi bir fark bulunmadığı, her iki yoldan mezun olanların eşit hak ve yetkilere sahip olacakları kuralına yer verilmiştir. Aynı şekilde 19 numaralı paragrafta yer alan Danıştay kararında da her iki program mezunlarının eşit olduğuna vurgu yapılmıştır.

24. 13-16 numaralı paragraflarda yer verilen mevzuat hükümlerinde, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına, dikey geçiş ile ilgili kontenjan ve diğer hususları belirleme konusunda yetki verilmiştir. Anılan yasa ve yönetmelik hükümlerinde, açık öğretim ön lisans mezunlarının lisans programlarına başvurusuyla ilgili olarak, örgün meslek yüksekokulları mezunlarından farklı herhangi bir kısıtlayıcı hüküm bulunmamaktadır. Meslek yüksekokulları mezunları ve açık

öğretim ön lisans mezunlarının örgün öğretim ve açık öğretim lisans programlarına dikey geçiş yapmaları hususu bir bütün ve aynı şekilde değerlendirilerek, kontenjan ve diğer başka bir hususta bunlar için farklı düzenlemeler yapılabileceğine ilişkin herhangi bir ayrıma yer verilmemiştir.

25. Yükseköğretim sisteminde örgün (yüz yüze) ve açık öğretim olmak üzere iki farklı öğretim şekli uygulanmaktadır. İki sistemde de uygulanan programlar, Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmaktadır. Dikey Geçiş Sınavı uygulaması ise lisans eğitimi almak isteyen ön lisans mezunlarının, yeniden üniversite giriş sınavına gerek kalmaksızın lisans eğitimini tamamlama imkanı sunmaktadır. Getirilen bu uygulamayla, sınavda başarılı olanların lisans programına devamının sağlanması amaçlanmıştır.
26. Dikey Geçiş Sınavında adalet mezunlarının lisans hukuk programlarına yerleştirmelerinde örgün öğretim mezunlarının yaşadığı mağduriyetin giderilmesi amacıyla, 5 numaralı paragraflarda da açıklandığı üzere, YÖK kararıyla 2014 DGS Kılavuzunda Bk.900 koşuluna yer verildiği, ilgili koşul gereğince 2014 DGS ile kontenjan verilen hukuk fakültelerinden devlet üniversitelerinde bulunanları sadece örgün veya uzaktan adalet ön lisans mezunlarının seçebildiği, koşulun bulunmadığı vakıf yükseköğretim kurumlarındaki hukuk programlarını ise hem açık öğretim hem de örgün/uzaktan adalet ön lisans mezunu olan adayların seçebildiği, bu şekilde örgün öğretim mezunları lehine olmak üzere, örgün öğretim mezunları ile açık öğretim mezunlarına tanınan kontenjan sayısında farklılaştırmaya gidildiği, ancak anılan koşulun eşitsizliğe sebep olduğu gerekçesiyle iptali talebiyle YÖK aleyhine davalar açıldığı, Danıştay 8. Dairesinin 11/09/2015 günlü kararıyla Bk.900 kod nolu koşulunun iptal edildiği, anılan yargı kararını uygulamak amacıyla 2015 ve 2016 DGS

Kılavuzlarında Bk.900 koşulunun yer almadığı anlaşılmıştır.

27. 19 numaralı paragrafta yer verilen anılan dava konusuna ilişkin Yükseköğretim Kurulunun savunmalarında; çok iyi bir eğitim programının uygulandığı adalet meslek yüksekokullarının, adalet hizmetlerinde görev alacak ara elemanların yetiştirilmesi amacıyla açıldığı, yüz yüze eğitimin ve staj uygulamalarının yapılmadığı açık öğretim fakültesi ön lisans programlarının ise başlangıçta adalet teşkilatında çalışan personelin açık öğretim yoluyla ön lisans mezunu olmasının desteklenmesi ve temel hukuk kavramlarına yatkınlıklarının sağlanması amacıyla açıldığı, ancak kısa sürede amacından saptığı, DGS'ye başvuran aday sayılarındaki artış nedeniyle, örgün adalet programlarında okuyan adayların, açık öğretim fakültesi ön lisans programından mezun olan ve lisans mezunu olmaları ve not ortalamalarının yüksek olması nedeniyle kendilerinden daha donanımlı olan adaylarla yarışmak zorunda kaldıkları, dava konusu kontenjan ayırımına gidilmesine ilişkin düzenlemenin ise adalet hizmetine yetişmiş ara eleman sağlayan kaynak olan örgün eğitim programlarının korunmasındaki üstün kamu yararı nedeniyle getirildiği, dezavantajlı konumdaki örgün öğretim öğrencilerinin korunması amacıyla yapılan düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırılığından söz edilemeyeceği açıklamalarına yer verilmiştir. Anılan açıklamalarda, Yükseköğretim Kurulunca, adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açık öğretim adalet ön lisans mezunlarının aldığı eğitimin aynı olmaması nedeniyle eşit durumda bulunmadıkları da açıkça ifade edilmiştir.
28. 6.3. ve 7.4. numaralı paragraflarda yer verilen, İdarelerden temin edilen, açık öğretim adalet ön lisans ve örgün öğretim adalet ön lisans programlarından DGS'ye başvuran aday sayılarına ilişkin bilgilerden, DGS'ye başvuran aday sayılarında yıllar itibarıyla özellikle açık öğretim adalet ön lisans mezunlarındaki ciddi artış göze çarpmaktadır.
29. Örgün öğretim adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunları arasında, Dikey Geçiş Sınavlarında bahsedildiği üzere bir mağduriyetin oluşup oluşmadığının tespiti amacıyla İdarelerden temin edilen sayısal bilgilerin değerlendirilmesi neticesinde, 2015 ve 2016 yıllarında yapılan Dikey Geçiş Sınavlarına, adalet ön lisans programları mezunlarından başvuran sayıları ile

sınav sonucunda bir hukuk lisans programına yerleşen sayılarına ve bunların oranlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki gibidir:

Yıl	Başvuru Sayısı			Başvuru Oranı		Yerleşen Sayısı			Yerleşme Oranı	
	A.Ö.	Örgün	Toplam	A.Ö.	Örgün	A.Ö.	Örgün	Toplam	A.Ö.	Örgün
2016	30609	6116	36725	% 83	% 17	1006	115	1121	%90	%10
2015	20589	4535	25124	% 82	% 18	639	33	672	%95	%5

30. Yerleştirme sonucunu etkileyen birden fazla parametre bulunduğu, yerleşmesi olan sınavlarda adayların tercih ettikleri bölümlere, aldıkları puanlara ve tercih sıralarına göre yerleştirildiği hususu da göz ardı edilmemek kaydıyla, yukarıdaki tabloda yer alan sayısal bilgilerden, DGS'ye başvuran adaylar arasında açık öğretim adalet mezunlarının sayı olarak örgün öğretim adalet mezunlarına göre çok daha fazla olduğu, hukuk lisans programlarına her bir öğretim programının yerleşme oranlarına baktığımızda da örgün öğretim adalet mezunlarının yerleşme oranlarının açık öğretim adalet mezunlarına göre daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

31. DGS puanlarını belirleyen standart puanlar ve katsayılara ilişkin sayısal bilgiler ile Önlisans Başarı Puanının nasıl hesaplandığına ilişkin açıklamalara 7 numaralı paragrafta yer verilmiştir. Başvuru konusuna ilişkin olarak her ne kadar İdareden istatistiki veriler sağlanamamışsa da ÖSYM'den temin edilen sayısal bilgilerden, yıllar itibariyle yapılan DGS sonucunda kazanan adaylardan, örgün öğretim adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunlarının Önlisans Başarı Puanlarına ilişkin değerlendirmelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Buna göre, 2016 yılı DGS sonucu hukuk lisans programlarına yerleşen örgün adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunlarının Önlisans Başarı Puanlarının belli aralıklar itibariyle sayısal ve yaklaşık oransal bilgileri özetle aşağıdaki gibidir:

Örgün Öğretim			Açık Öğretim		
ÖBP	Sayı	%	ÖBP	Sayı	%
40-50	8	% 6,9	40-50	97	% 9,6
50-60	24	% 20,86	50-60	224	% 22,26
60-70	49	% 42,6	60-70	333	% 33,10
70-79	34	% 29,5	70-80	352	% 34,9

32. 2015 yılı DGS sonucu hukuk lisans programlarına yerleşen örgün adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunlarının Önlisans Başarı Puanlarının belli aralıklar itibariyle sayısal ve yaklaşık oransal bilgileri özetle aşağıdaki gibidir:

Örgün Öğretim			Açık Öğretim		
ÖBP	Sayı	%	ÖBP	Sayı	%
41-50	3	% 9	42-50	56	% 8,7
50-60	15	% 45,45	50-60	155	% 24,25
60-69	10	% 30,30	60-70	216	% 33,80

70-78	5	% 15,15	70-80	212	% 33,17
-------	---	---------	-------	-----	---------

33. Yukarıdaki paragraflarda yer verilen tablolardaki sayısal bilgilerin değerlendirilmesinden, 2016 yılı DGS sonucunda hukuk lisans programına yerleşen adaylardan, örgün öğretim mezunlarının Ön Lisans Başarı Puanlarında en fazla oranın % 42,6 ile 60-70 aralığındaki puanlarda olduğu, 70-79 aralığındaki puanların ise örgün öğretim mezunları için % 29,5 oranında olurken; açık öğretim mezunlarında 70-80 puan aralığının en yüksek oranla % 34,9 oranında gerçekleştiği görülmektedir. 2015 yılı sonuçları değerlendirildiğinde ise örgün öğretim adalet mezunlarının Ön Lisans Başarı Puanlarının, en yüksek oransal dağılımın % 45,45 oranıyla 50-60 aralığındaki puanlarda yoğunlaştığı; açık öğretim mezunlarında ise en yüksek oranların % 33,80 ile 60-70 puan aralığında, yine yakın şekilde % 33,17 oranıyla 70-80 aralığındaki puanlarda yoğunlaştığı; örgün öğretim mezunlarındaki 70-78 aralığındaki puanların oranı ise düşük sayılabilecek % 15,15 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu sayısal bilgilerin değerlendirilmesinden, örgün öğretim mezunları için, 2016 yılında 60-70 puan aralığından sonraki, 2015 yılında 50-60 puan aralığından sonraki puan aralıklarının düşen oranda olduğu, özellikle 2015 yılında 70-78 aralığındaki puanların çok düşük oranda olduğu görülürken; açık öğretim mezunları için Ön Lisans Başarı Puan aralıkları yükseldikçe oransal olarak da büyüdüğü, oransal olarak en yüksek puanların 70-80 aralığında yoğunlaştığı, bu aralığı da yine yüksek oranlarla 60-70 aralığının takip ettiği görülmektedir. Yine anılan İdarelerden temin edilen sayısal bilgilerden, 2015 ve 2016 yılları DGS sonucunda hukuk lisans programına yerleşen örgün adalet mezunlarından hiçbiri, en yüksek Ön Lisans Başarı Puanı olan 80 puanı sağlayamazken, açık öğretim adalet mezunlarından 2015 yılında 3, 2016 yılında ise 10 kazananın Ön Lisans Başarı Puanınının 80 olduğu görülmüştür. Özetle, Dikey Geçiş Sınavlarında, açık öğretim adalet mezunlarının Ön Lisans Başarı Puanlarının, örgün öğretim adalet mezunlarına göre daha yüksek puanlarda olduğu görülmektedir.
34. Bununla birlikte, 6 numaralı paragraflarda yer verilen **Yükseköğretim Kurulunun açıklamalarında, DGS'nin başka hiçbir programında görülmeyen bu yığılmayla örgün adalet programlarında okuyan adayların hukuk fakültesine geçiş yapabilmek için açık öğretim sisteminde kolaylıkla yüksek ortalama tutturarak adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığı, 2012 yılında adayların DGS yerleştirme puanlarının hesaplanmasında testlerden aldıkları standart puanlar yanında ağırlıklandırılmış ön lisans başarı puanı (AÖBP) yerine sadece diploma notlarının baz alındığı ön lisans başarı puanı (ÖBP) hesabına geçildiği, örgün eğitim yapanların zor bir eğitim sürecinden geçtiği, ders çeşitleri fazla ve ders içerikleri ağır olan ve sınavların açık uçlu yapıldığı örgün adalet programlarında bölüm birincilerinin dahi ancak 2.6-2.9 ile mezun olup 80 üzerinden 50-55 ÖBP alırken, ders sayıları daha az ve ders içerikleri görece hafif olan ve sınavları çoktan seçmeli yapılan AÖF adalet programında yüzlerce adayın 4.00 diploma notu ile mezun olup 80 tam ÖBP puanına sahip olduğu, ayrıca AÖF adalet mezunlarının hem lisans mezunu olmaları hem de bu denli yüksek diploma notlarına sahip olmalarından dolayı 2012 yılından bu yana DGS Eşit Ağırlık sıralı listenin ilk 1000'in neredeyse tamamen AÖF adalet mezunları tarafından oluştuğu, AÖF adalet mezunlarının önemli bir kısmının esasen başka bir lisans diplomasına da sahip ve başka alanlarda istihdam edilmelerinin zaten mümkün olduğu, bu koşullar altında hukuk fakültesi kontenjan artışlarının da örgün adalet mezunları için bir anlamı olmadığı, artık örgün bir adalet meslek yüksekokulunda okumanın hiçbir cazibesi kalmadığı gibi, buralarda okumak adayların asla gideremeyeceği bir dezavantaja dönüşmeye başladığı açıklamalarına yer verilmek suretiyle, örgün öğretim adalet mezunlarının Dikey Geçiş Sınavlarında yaşadığı mağduriyet açıkça ifade edilmiştir.**
35. Dikey Geçiş Sınavına esas olacak puan oluşturulurken, 7.2. numaralı paragraftaki tabloda yer alan **Ön Lisans Başarı Puanına esas katsayı değerine de bakıldığında Ön Lisans Başarı Puanının etkisi yadsınamayacaktır. Zira tüm ülke çapında yapılan Dikey Geçiş Sınavına başvuran**

aday sayılarının çokluğu da göz önünde bulundurulduğunda, çok küçük puan farklarının dahi adayların hukuk lisans programına yerleşebilmesinde etkisi olacağı açıktır.

36. Anayasanın 10 uncu maddesinde herkes hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın kanun önünde eşit sayılmış, 42 nci maddesinde ise kimsenin, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı öngörülmüştür. **Hukuksal olarak açık öğretim mezunları ile örgün öğretim mezunları eşit görülmekle beraber; her ne kadar iki ayrı programdaki eğitim ve sınav sistemlerini zorluk kolaylık açısından objektif bir şekilde kıyaslamak mümkün olmasa da, uygulamada iki programdaki eğitim ve sınav sistemlerinin ve mezuniyet ortalamalarının birbirinden farklı olması, yukarıdaki paragraflarda yer verilen Yükseköğretim Kurulunun örgün öğretim adalet programı ile açık öğretim adalet programı mezunlarının farklılıklarına ilişkin değerlendirmeleri, bu anlamda açık öğretimde ders sayılarının daha az ve ders içeriklerinin görece hafif olduğu ve çoktan seçmeli yapılan sınavlarının da daha kolay olduğu yönündeki değerlendirmeleri, açık öğretim adalet mezunlarının sayısal olarak da örgün öğretim mezunlarından çok fazla olması, her iki öğretim mezunlarının hukuk lisans programlarına yerleşme oranları ile bu programlara yerleşebilmiş örgün adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunlarının Ön Lisans Başarı Puanlarına ilişkin sayısal bilgilerden aralarında dengesizlik olduğunun görülmesi ve ayrıca Dikey Geçiş Sınavı puanlamasında mezuniyet notunun da önemli bir payı olması ve böylesi bir sınavda çok küçük puanların bile adayın yerleşebilmesinde etkisi olduğu hususları göz önünde bulundurulduğunda, aslında iki farklı programdan mezun olan adayların Dikey Geçiş Sınavında eşit şartlarda yarışmadığı, örgün adalet programlarında okuyan adayların hukuk lisans programına geçiş yapabilmek için, açık öğretim sisteminde yüksek ortalama tutturana ve zaten başka bir lisans programında okumuş daha donanımlı adaylarla rekabet etmek zorunda kaldığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda, Dikey Geçiş Sınavı neticesinde lisans hukuk programlarına yerleşme oranlarında, örgün öğretim adalet mezunları ile açık öğretim adalet mezunları arasında eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin özünü zedeleyecek düzeyde bir orantısızlık olduğu kanaatine varılmaktadır. Oysaki idarenin uygulamalarında eşitlik ilkesini ve orantılılık ilkesini gerçekleştirmekle sorumlu olduğu kabul edilir.**
37. Yukarıdan beri anlatılan hususlar, başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; uygulamada iki programdaki eğitim ve sınav sistemleri birbirinden farklı olduğundan, açık öğretim ön lisans mezunlarının, örgün öğretim adalet mezunlarına göre daha yüksek diploma notu ve dolayısıyla daha yüksek Ön Lisans Başarı Puanı almaları nedeniyle Dikey Geçiş Sınavında avantaj elde ettikleri ve bu suretle lisans programlarına yerleşme hususunda örgün öğretim adalet mezunlarının mağduriyet yaşadığı, **adalet meslek yüksekokulu mezunları ile açık öğretim adalet ön lisans mezunlarının lisans programlarına yerleşme oranlarında eğitim ve öğrenim hakkının özünü zedeleyecek düzeyde orantısızlık olduğu, bu anlamda hukuka ve hakkaniyete aykırılık olduğu anlaşılmıştır. Bu kapsamda, yükseköğretim kurumlarına giriş ve yerleştirme işlemlerinde imkân ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri almakla yükümlü olan Yükseköğretim Kurulunun, eşitlik ilkesinin nispeten gerçekleşmesi ve örgün öğretim adalet mezunlarının hukuk lisans programlarına makul oranda ve sayıda yerleşmelerini teminen; örgün öğretim ve açık öğretim programlarında eğitim ve sınav sistemlerinin denkleştirilmesi, Dikey Geçiş Sınavı yerleştirme puanı hesaplamasında diploma notunun etkisinin azaltılması veya kaldırılması vb. hususlarda gerekli çalışmaları ve düzenlemeleri yapması gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.**

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

38. Başvuru konusu olayda, yukarıdaki paragraflarda da yer verildiği üzere, T.C. Anayasanın "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10 uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin ihlal edildiği değerlendirilmiştir.

39. Bunun dışında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17 inci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi başvuruya konu olayda, uluslararası sözleşmelerde yazılı ve güvence altına alınmış olan diğer haklara da aykırı bir durum tespit edilememiştir.

F. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

40. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir.

41. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi Yönetim İlkeleri" başlıklı 6 ncı maddesi; *"Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar."* şeklindedir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41 inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası"nda da yer verilmiştir.

42. **Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde;** başvurunun inceleme ve araştırması kapsamında Kurumumuzca istenilen bilgi ve belgelerin idare tarafından süresi içerisinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, böylece *"kararların gerekçeli olması ve makul sürede karar verme"* **ilkelerine uygun davranıldığı** anlaşılmıştır.

43. Örgün öğretim adalet programları ile açık öğretim adalet programlarının eğitim ve sınav sistemlerinin zorluk açısından birbirinden farklı olması sebebiyle, Dikey Geçiş Sınavı puanlamasında önemli etkisi olan Ön Lisans Başarı Puanının, örgün öğretim mezunlarında açık öğretim mezunlarına göre düşük olmasına sebebiyet vermesi, bu suretle Dikey Geçiş Sınavıyla hukuk lisans programlarına yerleşme oranlarında iki ayrı program mezunları arasında eşitsizlik oluşması ve idarenin bu eşitsizliği giderecek gerekli düzenlemeleri yapmaması bakımından, idarenin **"eşitlik" ilkesine uygun davranmadığı** değerlendirilmiş olup; idareden, yapacağı çalışmalarla bu eşitsizliği gidermesi suretiyle bu ilkeye uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

44. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, anılan Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu tavsiye kararı üzerine otuz gün içinde herhangi bir işlem tesis edilmez veya eylemde bulunulmaz ise durmuş olan dava açma süresi kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

45. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Temel hak ve hürriyetlerin korunması" başlıklı 40 ncı maddesinin ikinci fıkrasında *"Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır."* hükmü yer almakta olup; 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içerisinde Ankara İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

Başvuranın Dikey Geçiş Sınavındaki mağduriyetinin giderilmesi amacıyla, örgün adalet yüksekokulu mezunlarının hukuk lisans programlarına makul oranda ve sayıda yerleşmelerini teminen; örgün öğretim ve açık öğretim programlarında eğitim ve sınav sistemlerinin denkleştirilmesi, Dikey Geçiş Sınavı yerleştirme puanı hesaplamasında diploma notunun etkisinin azaltılması veya kaldırılması konularında gerekli çalışmaların ve düzenlemelerin yapılması hususunda,

YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,

6328 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca bu karar üzerine tesis edilecek işlem ya da tavsiye edilen çözümün uygulanabilir nitelikte görülmediği takdirde gerekçesinin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA ve YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞINA** tebliğine;

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi